

แนวทางการพัฒนาการจัดการวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน
:กรณีศึกษา อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
Developing Guidelines for Community Enterprise Management of Durian
Farmers: A Case Study, of Wiang Sa District,
Surat Thani Province.

นันทวัชร กุลเกื้อศิประไพ
กลุ่มวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้รับผิดชอบบทความ

Nuntawach Kunkuasipapai
Interdisciplinary Studies for Local Development
Faculty of Political Science Ramkhamhaeng University
Corresponding author

บทคัดย่อ

การศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน :กรณีศึกษา อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ 1) เพื่อศึกษาการจัดการวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดการวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 ทาง คือ การศึกษาข้อมูลที่มาจากเอกสาร และการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก จากสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประธานกรรมการ กรรมการ สมาชิกกลุ่ม เกษตรอำเภอ และนักวิชาการเกษตร รวมทั้งสิ้น 6 คน

ผลการศึกษาพบว่า วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปลงใหญ่ทุเรียนตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีรูปแบบการจัดการที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่ 1. ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิกมีการวางแผนการดำเนินงาน มีการกำหนดโครงสร้างการแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบที่ชัดเจน 2.การบริหารจัดการด้านการผลิตและงานสนับสนุนการผลิต มีแผนการผลิตและศักยภาพการผลิตที่ดี 3.การบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงิน มีการจัดหาแหล่งเงินทุนในรูปแบบของการออมทรัพย์ และการถือหุ้นของสมาชิกภายในกลุ่ม และ เงินสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งแนวทางการพัฒนาการจัดการที่ควรมี ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการด้านการตลาดและลูกค้า และการปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจชุมชนสู่ความยั่งยืน เช่น การพัฒนาการแปรรูปทุเรียน

คำสำคัญ วิสาหกิจชุมชน, การพัฒนา, การจัดการ

Abstract

The study of Developing Guidelines for Community Enterprise Management of Durian Farmers: A Case Study, of Wiang Sa District, Surat Thani Province. The objective are as follows: 1) To study the Community Enterprise Management of Durian Farmers: A Case Study, of Wiang Sa District, Surat Thani Province 2) To find Developing Guidelines for Community Enterprise Management of Durian Farmers: A Case Study, of Wiang Sa District, Surat Thani Province. It is qualitative research. By collecting data from two sources: studying information from documents and in-depth interviews from members of the Community Enterprise Management of Durian Farmers: A Case Study, of Wiang Sa District, Surat Thani Province, where the samples were the Head, Committee, Members, District Agricultural, and Agricultural Research Officer, totaling 6 people.

The study found that for Community Enterprise Management of Durian Farmers: A Case Study, of Wiang Sa District, Surat Thani Province. There is a management style that is an important factor that makes it successful, which are: 1. The management of the group and members have an operational plan. There is a clear division of duties and responsibilities. 2. Management of production and production support have a good production plan and production potential 3. Accounting and financial management, there is a source of funds in the form of savings. and the shareholding of members within the group and financial support from government agencies. The guidelines for developing management that should include marketing and customer management. and improving and developing community businesses towards sustainability, such as the development of processed durian.

Keywords Community Enterprise, Development, Management

1. บทนำ

“ทุเรียน” ถือเป็นผลไม้ที่มีความสำคัญต่อภาคการเกษตรของไทย โดยสถานการณ์การผลิตทุเรียนในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาการส่งออกทุเรียนของไทยได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการขยายตัวของอุปสงค์การบริโภคทุเรียนในตลาดการค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะจากตลาดการนำเข้าของจีนที่เพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดซึ่งได้ส่งผลต่อการปรับตัวของราคาทุเรียนทั้งในตลาดส่งออกและตลาดภายในประเทศ ราคาที่ปรับตัวสูงขึ้นได้สร้างแรงจูงใจต่อการขยายพื้นที่การเพาะปลูกและผลผลิตทั้งในประเทศไทยและในแหล่งผลิตทุเรียนดั้งเดิม เช่น ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ อีกทั้งยังมีการขยายพื้นที่เพาะปลูกไปในแหล่งผลิตใหม่ๆ เช่น ประเทศกัมพูชา เวียดนามและเมียนมา รวมถึงรัฐในภาคเหนือของประเทศออสเตรเลีย ซึ่งแม้ว่าในขณะที่การเพิ่มขึ้นของอุปทานผลผลิตโดยรวมจะยังไม่ได้เพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด แต่มีแนวโน้มว่าภายในทศวรรษข้างหน้าการขยายตัวของผลผลิตทุเรียนจะมีมากขึ้น

แหล่งเพาะปลูกทุเรียนที่สำคัญของไทยมากที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดชุมพร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดระยอง และจังหวัดยะลา ตามลำดับ(สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2563) โดยแหล่งเพาะปลูกสำคัญ 3 ใน 5 อยู่

ในภาคใต้ และหนึ่งในนั้นคือจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งมีพื้นที่สำหรับการปลูกทุเรียน เหมาะสมสูงถึง 2,515,543.10 ไร่ (กรมพัฒนาที่ดิน ,2561) จากการประชุมหารือโครงการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Zoning by Agri-Map) จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ประชุมมีข้อเสนอให้ทุเรียนเป็นสินค้าทางเลือกทดแทนยางพาราหรือเป็นกิจกรรมเสริมรายได้ให้แก่เกษตรกรชาวสวนยางพาราในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี เนื่องจากตลาดมีความต้องการสูงและมีความสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ภาคใต้

ในอำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นศูนย์กลางทางการค้าและทางเศรษฐกิจของสุราษฎร์ธานีโซนใต้ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม อำเภอเวียงสระ มีพื้นที่เหมาะสมสูงในการปลูกทุเรียน 82,654.40 ไร่ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง 74,595.50 ไร่ มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน 7,864 ครัวเรือน (ข้อมูลเพื่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์รายสินค้าจังหวัดสุราษฎร์ธานี (ทุเรียน) ,2564)ในปี 2560 กรมส่งเสริมการเกษตร โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี และสำนักงานเกษตรอำเภอเวียงสระ ได้เข้าไปส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเป็น "แปลงใหญ่ทุเรียนตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ" มีการรวบรวมสมาชิกผู้ปลูกทุเรียน พื้นที่การปลูกและการรวบรวมผลผลิตไปจำหน่าย มีการพัฒนาผลผลิตกันมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัจจุบันมีสมาชิก 56 ราย พื้นที่การปลูก รวมจำนวน 560 ไร่ แบ่งเป็นปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทอง 95% และทุเรียนพันธุ์ชะนี 5% ได้ผลผลิตทุเรียนพันธุ์หมอนทอง รวมทั้งหมดประมาณ 1,400 ตันต่อปี ในขณะที่ทุเรียนพันธุ์ชะนี เกษตรกรจะปลูกเพื่อบริโภคในครอบครัว และตัดขายในพื้นที่ และที่สำคัญผลผลิตของกลุ่มแปลงใหญ่ทุเรียนตำบลบ้านส้องได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP (Good Agricultural Practice-ระบบจัดการคุณภาพ) ทุกแปลง จากการรวมกลุ่มนี้เปรียบเสมือนเป็นต้นแบบความสำเร็จให้เกษตรกรในอำเภอเวียงสระได้เป็นอย่างดี

แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนและเป็นแนวทางที่สร้างเศรษฐกิจ สังคม และชุมชนให้มีความยั่งยืน เพราะเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนรู้จักใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ทำให้พวกเขาสามารถพึ่งพาตนเองในระยะยาวได้อย่างมั่นคง ซึ่งกลุ่มงานพัฒนาวิสาหกิจเกษตรชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร (2549) ได้อธิบายความหมายของวิสาหกิจชุมชนไว้ว่า วิสาหกิจชุมชน (SMCE หรือ Small and Micro Community Enterprise) หมายถึง กิจการของชุมชนที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรืออื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะป็นนิติบุคคลในรูปแบบใด หรือไม่ป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน หรือกล่าวโดยสรุปก็คือ การประกอบการเพื่อการจัดการทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งตนเอง ซึ่งทุนของชุมชนนั้น ก็จะหมายรวมถึงทรัพยากร ผลผลิตทางการเกษตร ความรู้ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปลงใหญ่ทุเรียนตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วยสมาชิก 56 ราย ผลผลิตทุเรียนหมอนทองคุณภาพ 1,500 ตันต่อปี แม้วิสาหกิจจะเป็นกลุ่มแปลงใหญ่ทุเรียนตำบลบ้านส้อง ที่มีจำนวนพื้นที่เพาะปลูกทุเรียนเพียง 747.65 ไร่ แต่จำนวนผลผลิตที่ได้มาตรฐานรับรอง GAP ด้านทุเรียนนั้นสูงเป็นอันดับที่ 5 ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี (สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 7, 2564) และที่สำคัญผลผลิตของกลุ่มแปลงใหญ่ทุเรียนตำบลบ้านส้องได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP ทุกแปลง ดังนั้นการบริหารจัดการสวนทุเรียนเพื่อให้ได้คุณภาพนั้นต้องอาศัยองค์ความรู้ ประสบการณ์ การช่วยเหลือและความร่วมมือกันของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ การศึกษาการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน อำเภอเวียงสระจึงเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นต้องมีการศึกษาในวิจัย เพื่อหาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้มีความชัดเจน และนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อนำมา

พัฒนาเป็นกลยุทธ์ในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน พัฒนาคุณภาพทุเรียนอันเป็นแนวทางในการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน ให้แก่ทุเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นต้นแบบให้วิสาหกิจชุมชนเกษตรกรชาวสวนทุเรียนอื่นต่อไป

2. ทบทวนวรรณกรรม

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

เป็นการดำเนินกิจกรรมที่มีการรวมกลุ่มกันภายในชุมชน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและใช้ทรัพยากรในชุมชน มีปรัชญาที่เน้นการพึ่งพาตนเองและความพอเพียง มีกระบวนการเรียนรู้โดยชุมชนทุกระดับ มีเครื่องมือและวิธีการที่เน้นเครือข่ายและเชื่อมโยงกระบวนการผลิต ซึ่งผลที่เกิดขึ้นชุมชนเข้มแข็งและเป็นการกระจายรายได้ในชุมชน มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ วิจิต นันทสุวรรณ (2544, 28) กล่าวว่า การประกอบการซึ่งรวมถึงกระบวนการผลิต และทรัพยากรทุกขั้นตอน โดยมีภูมิปัญญาขององค์กรชุมชนหรือเครือข่ายขององค์กรชุมชน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและการเรียนรู้ชุมชนซึ่งมิได้มีเป้าหมายเพียงเพื่อการสร้างกำไรทางการเงินเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงกำไรทางสังคม ได้แก่ ความเข้มแข็งของชุมชนและความสงบสุขของสังคมด้วย และ อารี วิบูลย์พงศ์ และคณะ (2549, 5) ยังกล่าวว่า กิจกรรมของชุมชนโดยชุมชน เพื่อชุมชน และเพื่อประโยชน์ของคนในชุมชน ที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทุนทางสังคมของชุมชน ในการดำเนินกิจการของชุมชน

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน

เยาวลักษณ์ แก้วยอ (2555, 17-18) ได้ให้ความหมายว่า การจัดการเกี่ยวกับการผลิตสินค้าที่ดำเนินการโดยกลุ่มหรือ อดณะบุคคล ได้แก่ กลุ่มชุมชน สมาคม สหกรณ์ โดยสมาชิกในกลุ่มได้ร่วมกันผลิตดำเนินการและรับผลประโยชน์มีความผูกพันในวิถีชีวิตภายใต้รากฐานทางสังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่น เพื่อสร้างฐานะการพึ่งพาตนเองของครอบครัวชุมชนหรือระหว่างชุมชนการจัดการวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1. การบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิก
2. การบริหารจัดการด้านการตลาดและลูกค้า
3. การบริหารจัดการด้านการผลิตและงานสนับสนุนการผลิต
4. การบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงิน
5. การปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจชุมชนสู่ความยั่งยืน

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า คือการใช้ทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยสามารถบรรลุเป้าหมายของวิสาหกิจชุมชน ในด้านต่าง ๆ โดยใช้แนวคิดของการจัดการมาดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ โดยใช้ทรัพยากรซึ่งประกอบด้วย คน เงิน วัสดุ ดิน ตลอดจนการสนับสนุน ส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

2.3 แนวคิดเรื่องการจัดการ

คำว่า "การบริหาร" (Administration) และ "การจัดการ" (Management) มีความหมายแตกต่างกันเล็กน้อย โดยการบริหารจะสนใจ และสัมพันธ์กับการกำหนดนโยบายไปลงมือปฏิบัติ นักวิชาการบางท่านให้ความเห็นว่า การบริหารใช้ในภาครัฐ ส่วนการจัดการใช้ในภาคเอกชน อย่างไรก็ตามหรือหนังสือส่วนใหญ่ทั้ง 2 คำนี้มีความหมายไม่แตกต่างกัน สามารถใช้แทนกันได้ และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป จากความหมายต่าง ๆ ข้างต้น การบริหารจัดการจึงเป็นกระบวนการของกิจกรรมที่ต่อเนื่อง และประสานงานกัน ซึ่งผู้บริหารต้องเข้ามาช่วยเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร ประเด็นสำคัญของการบริหารจัดการ มีดังนี้

1. การบริหารจัดการสามารถประยุกต์ใช้กับองค์กรใดองค์กรหนึ่งได้
2. เป้าหมายของผู้บริหารทุกคนคือ การสร้างกำไร
3. การบริหารจัดการเกี่ยวข้องกับการเพิ่มผลผลิต โดยมุ่งสู่ประสิทธิภาพ (วิธีการใช้ทรัพยากรโดยประหยัดที่สุด) และประสิทธิผล (บรรลุเป้าหมายคือประโยชน์สูงสุด)

4. การบริหารจัดการสามารถนำมาใช้สำหรับผู้บริหารในทุกระดับชั้นขององค์กร

ทั้งนี้หน้าที่ของการบริหารประกอบด้วยกิจกรรมพื้นฐาน 4 ประการหรืออาจแบ่งในลักษณะ ที่เป็นขั้นตอนดังนี้

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดการองค์กร (Organizing)
3. การนำหรือการสั่งการ (Leading/ Directing)
4. การควบคุม (Controlling)

2.4 การปลูกทุเรียนในอำเภอเวียงสระ

กรมส่งเสริมการเกษตร โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี และสำนักงานเกษตรอำเภอต่างๆ ได้เข้าไปส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเป็น “แปลงใหญ่ทุเรียน” มีการรวบรวมสมาชิกผู้ปลูกทุเรียน พื้นที่การปลูกและการรวบรวมผลผลิตไปจำหน่าย ซึ่งมีการรวมตัวเพื่อการบริหารจัดการกลุ่มในรูปแบบแปลงใหญ่ จำนวน 5 แปลง ในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอเคียนซา อำเภอเวียงสระ อำเภอนม และอำเภอคีรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ซึ่งแปลงใหญ่ทุเรียนของอำเภอเวียงสระ อยู่ที่ตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ ซึ่งเกษตรกรปลูกทุเรียนพันธุ์ชะนีกันอยู่แล้ว ปกติจะสามารถจำหน่ายได้เพียงกิโลกรัมละ 20-30 บาท ทำให้เกษตรกรประสบปัญหาขาดทุน และขาดรายได้ที่เป็นธรรม เนื่องจากขาดองค์ความรู้ในการพัฒนาคุณภาพผลผลิต รวมไปถึงตลาดที่จะจำหน่ายผลผลิตให้ได้ราคาตามที่ควรจะได้รับ จนกระทั่งในปี 2560 กรมส่งเสริมการเกษตร โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี และสำนักงานเกษตรอำเภอเวียงสระ ได้เข้ามาส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเป็น “แปลงใหญ่ทุเรียนตำบลบ้านส้อง” และขึ้นเป็นวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแปลงใหญ่ทุเรียนตำบลบ้านส้องในเวลาต่อมา ซึ่งปัจจุบันมีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 56 ราย พื้นที่การปลูก รวมจำนวน 560 ไร่ แบ่งเป็นปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทอง 95% และทุเรียนพันธุ์ชะนี 5% ได้ผลผลิตทุเรียนพันธุ์หมอนทอง รวมทั้งหมดประมาณ 1,400 ตันต่อปี ในขณะที่ทุเรียนพันธุ์ชะนี เกษตรกรจะปลูกเพื่อบริโภคในครอบครัว และตัดขายในพื้นที่ และที่สำคัญผลผลิตของกลุ่มแปลงใหญ่ทุเรียนตำบลบ้านส้องได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP ทุกแปลง

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และดร.อุทิศ สังข์รัตน์ (2556) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา ในการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาคือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการณ์ของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา และ 3) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา ผลการศึกษาสภาพการณ์ของวิสาหกิจชุมชนพบว่า ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยทางด้านสังคม เอื้ออำนวยต่อผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ส่วนปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี และปัจจัยทางนิเวศวิทยา เป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน ในด้านปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนมีดังนี้ ปัญหาด้านการตลาด ปัญหาด้านบัญชีและการเงิน ปัญหาด้านการผลิต ปัญหาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ปัญหาด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ และปัญหาด้านทุนการผลิต โดยแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนหน่วยงานภาครัฐเป็นหน่วยงานสำคัญของ

การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ทั้งในด้านการให้ความรู้ การพัฒนาทักษะด้านต่างๆ การสนับสนุนด้านการตลาด และการกำหนดระเบียบต่างๆ เพื่อสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน

ชนพงษ์ อารณพิศาล (2560) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน การศึกษาวิจัยครั้งนี้เพื่อต้องการหาข้อมูลเชิงประจักษ์โดยให้สะท้อนสภาพความเป็นจริง และความเป็นไปได้ของวิสาหกิจชุมชน รวมถึงปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดประสิทธิผลต่อการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการและประสิทธิผลของการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนในภาคกลางของประเทศไทย 2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการบริหารจัดการที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการจัดการวิสาหกิจชุมชนในภาคกลางของประเทศไทย 3. เพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการในการส่งเสริมการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนในภาคกลางของประเทศไทย การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลักเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างคือสมาชิกวิสาหกิจชุมชน จำนวน 390 คน ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนาและสถิติอนุมานใช้แบบจำลองสมการโครงสร้างทดสอบสมมติฐานเสริมด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

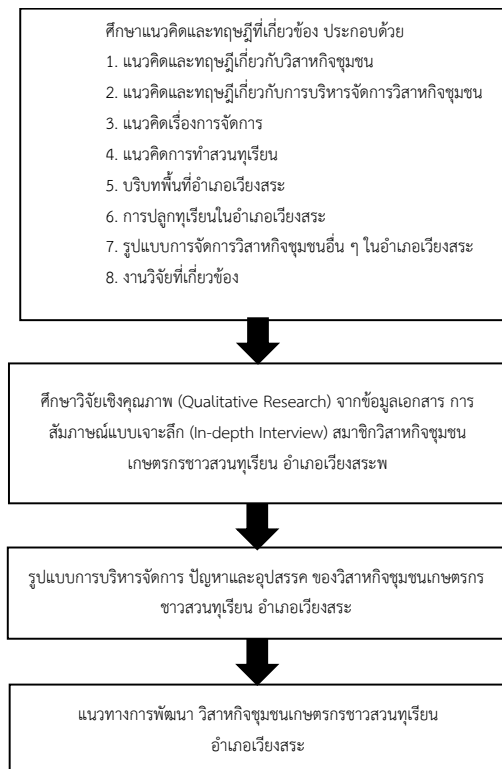
ทักษญา สง่าโยธิน (2560) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนรูปแบบต่าง ๆ ทั้งวิสาหกิจชุมชนในประเทศ และวิสาหกิจชุมชนต่างประเทศ จากการสังเคราะห์ข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม ทั้งหมด 16 แห่ง พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่ค้นพบเรียงตามระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จที่พบมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ 2) ความสามัคคีในกลุ่ม การมีส่วนร่วม และความผูกพัน 3) ระบบการบริหารจัดการที่ดี 4) เงินทุน 5) การสนับสนุนจากภาครัฐ 6) ทักษะ ความสามารถในการผลิต รวมถึงนวัตกรรมการผลิตและการพัฒนา 7) การสนับสนุนจากภายนอกที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน (การสร้างเครือข่าย) 8) ผู้นำที่มีความรู้ ความสามารถ 9) การมีตลาดรองรับที่แน่นอน 10) การทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และความโปร่งใส 11) ระบบการสื่อสาร 12) ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพ สวยงาม ตรงความต้องการของผู้บริโภค 13) ความพร้อมของอุปกรณ์และเครื่องมือ 14) การใช้ทรัพยากร และภูมิปัญญาท้องถิ่น 15) การปฏิบัติทางกฎหมายและข้อบังคับทางสิ่งแวดล้อม

ปวันรัตน์ ดิวงษ์ (2560) ได้ศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ จังหวัดระยอง เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ และหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน 9 กลุ่ม ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ผลการศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนพบว่า วิธีการดำเนินงานของกลุ่มที่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันคือ เงินทุนทุกกลุ่มล้วนต้องใช้เงินทุนในการดำเนินกิจการของตน โดยทางภาครัฐเข้ามาช่วยสนับสนุนบ้างในบางครั้ง ในการผลิตทุกกลุ่มจะเน้นเป็นที่วัตถุดิบทางธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนหรือพื้นที่ใกล้เคียง การผลิตสินค้าจะมีการคิดค้นสูตรการผลิตขึ้นเอง ด้านการตลาดสินค้าของกลุ่มจะวางจำหน่ายตามร้านค้าในชุมชน การจำหน่ายตามงานแสดงสินค้าที่ทางราชการ และภาคเอกชนได้จัดให้มีขึ้นหมุนเวียนกันไป ในด้านปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน มีดังนี้ ปัญหาด้านบัญชีและการเงิน ปัญหาด้านการผลิต ปัญหาด้านการตลาด ปัญหาด้านการใช้สื่อออนไลน์ ปัญหาด้านต้นทุนการผลิต ปัญหาด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน หน่วยงานภาครัฐเป็นหน่วยงานสำคัญของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ทั้งในด้านการให้ความรู้ การพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ การสนับสนุนด้านการตลาด ด้านเงินทุน และการกำหนดระเบียบต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน

สมัชชา ช่วยเกิด (2561) ได้ศึกษาวิจัยกระบวนการพัฒนาอาชีพสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาสวนทุเรียนในตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพและการพัฒนาอาชีพสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาสวนทุเรียนในตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาอาชีพสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาสวนทุเรียนในตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ผลการศึกษาพบว่าสภาพปัญหาของการทำสวนทุเรียนที่เกษตรกรพบเจอ นั้น คือด้านของโรคทุเรียน โดยเฉพาะ โรคทอปอธรา และการขายทุเรียนให้แก่ล้ง ในส่วนนี้เป็นปัญหาการกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง และพ่อค้าคนกลางหรือล้งเองก็ได้รับปัญหาเช่นกัน ซึ่งโดยรวมปัญหาแบ่งได้เป็น 3 ด้าน คือ 1. ด้านโรคทุเรียน 2. ด้านการส่งออกในอนาคต 3. ด้านการขายให้แก่ล้ง ซึ่งในแต่ละด้านทั้งเกษตรกรและล้ง ก็ล้วนต้องมีวิธีการและแนวทางในการแก้ไข

จินดารัตน์ ชูคง (2563) ได้ศึกษาวิจัยปัจจัยสู่ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษากลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเล ตำบล เขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพรการศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประวัติความเป็นมาของกลุ่มของเกษตรกรทำสวนเขาทะเล ตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร 2) ศึกษาปัจจัยสู่ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเล ตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเล ตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ผลการศึกษาพบว่า วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเลมีการจัดตั้งกลุ่มมาตั้งแต่ปี 2539 สาเหตุการรวมกลุ่มมาจากการที่ราคาผลผลิตตกต่ำ ประสบภาวะขาดทุนในการประกอบอาชีพ กลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเลได้ต่อสู้ในการที่จะพัฒนาสินค้าของกลุ่มให้ประสบผลสำเร็จทุกขั้นตอนนับแต่ผลผลิตได้มีการจัดตลาดในรูปแบบขายเมล็ดกาแฟโดยตรงกับผู้ส่งออกหรือแม้แต่กับโรงงานแปรรูป จากเดิมกลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเลได้แปรรูปผลิตภัณฑ์แบบโบราณโดยใช้วิธีการแบบชาวบ้านจนปัจจุบันได้ใช้เทคโนโลยีเข้ามาปรับจนได้รับการยอมรับของผู้บริโภค

2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ ผู้ให้ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน อำเภอเวียงสระ จังหวัด สุราษฎร์ธานี ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประธานกรรมการ กรรมการ สมาชิกกลุ่ม เกษตรอำเภ และนักวิชาการเกษตร รวมทั้งสิ้น 6 คน

3.2 ขอบเขตที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการจัดการวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน: กรณีศึกษา อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีการร่วมกลุ่มกันระหว่างเกษตรกรชาวสวนทุเรียนภายในชุมชน อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และเพื่อศึกษารูปแบบการจัดการวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3.2.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปลงใหญ่ทุเรียนตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 4 คน และกลุ่มหน่วยงานภาครัฐ 2 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน

3.2.3 ขอบเขตด้านพื้นที่การวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาในพื้นที่อำเภอเวียงสระ จังหวัด สุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนของเกษตรกรชาวสวนทุเรียนภายในชุมชน อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3.2.3 ขอบเขตด้านระยะเวลาการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ระยะเวลาในการดำเนินงานวิจัย 20 ตุลาคม พ.ศ. 2565 ถึง 15 พฤศจิกายน พ.ศ.2565

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสร้างเครื่องมือการวิจัย แล้วทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลวิจัยต่างๆ กำหนดกรอบของเนื้อหาและคำถามให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบให้ความคิดเห็น จากนั้นนำเครื่องมือดังกล่าวมาปรับปรุงแก้ไข ตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาได้ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะไว้

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนคือ ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องและออกเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน อำเภอเวียงสระ จังหวัด สุราษฎร์ธานี ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประธานกรรมการ กรรมการ สมาชิกกลุ่ม เกษตรอำเภ และนักวิชาการเกษตร โดยจัดเตรียมแบบสัมภาษณ์ ประสานงานกับเกษตรอำเภและประธานกลุ่มวิสาหกิจแปลงใหญ่ทุเรียนตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานีเพื่อนัดหมายให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากการศึกษาและวิจัยได้เก็บข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลมาแยกประเภท จัดหมวดหมู่เพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์และมองเห็นว่าข้อมูลส่วนใดที่จำเป็นต้องจัดเก็บและ ดำเนินการนำเสนอข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาในรูปแบบการเขียนบรรยายเชิงพรรณนาวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์กระบวนการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปลงใหญ่ทุเรียน ตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิก การบริหารจัดการด้านการตลาดและลูกค้า การบริหารจัดการด้านการผลิตและงานสนับสนุนการผลิต การบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงิน และการปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจชุมชนสู่ความยั่งยืน

3. วิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปลงใหญ่ทุเรียน ตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

4. ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง "แนวทางการพัฒนาการจัดการวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน:กรณีศึกษา อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี" ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยจากเอกสาร และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน อำเภอเวียงสระ จังหวัด สุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการของวิสาหกิจ จุดแข็ง จุดอ่อน ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในวิสาหกิจ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาการจัดการวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดการวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี สรุปผลได้ดังนี้

1. การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปลงใหญ่ทุเรียน ตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1) การบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิก มีโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ในวิสาหกิจ มีการจัดประชุมประจำเดือนละ 1 ครั้ง ทุกวันที่ 18 มีการกำหนดระเบียบและกฎเกณฑ์ให้สมาชิกถือปฏิบัติตามแผนที่กำหนด มีการให้สมาชิกที่มีความรู้ในการปลูกทุเรียน สอนและแบ่งปันความรู้กับสมาชิก มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคนตามความถนัดและความชำนาญงานไว้อย่างชัดเจน การกำหนดระเบียบข้อบังคับต่างๆ สำหรับการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม การวางแผนการผลิตมีมาตรฐาน ตั้งแต่เริ่มจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน มีคณะกรรมการเป็นตัวแทนในการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ ทั้งในพื้นที่ จังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดใกล้เคียง และได้รับคำแนะนำ คำปรึกษาจากหน่วยงานภาครัฐ

2) การบริหารจัดการด้านการตลาดและลูกค้า ส่วนใหญ่จะเป็นการซื้อขายกับพ่อค้าคนกลางหรือล้ง ส่วนช่องทางการจำหน่ายอื่น ๆ เช่น ตลาดออนไลน์ มีเพียงเล็กน้อย

3) การบริหารจัดการด้านการผลิตและงานสนับสนุนการผลิต มีการวางแผนการปลูกทุเรียนเพื่อให้ได้ทุเรียนที่มีมาตรฐานเดียวกัน

4) การบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงิน มีการจัดหาแหล่งเงินทุนในรูปแบบของการออมทรัพย์ และการถือหุ้นของสมาชิกภายในกลุ่ม และ เงินสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ

5) การปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจชุมชนสู่ความยั่งยืน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในกลุ่มสมาชิก ทั้งด้านความรู้ในการปลูกทุเรียน การทำบึง ปู๋ย เป็นต้น แต่ยังขาดความรู้ด้านการพัฒนาและแปรรูปทุเรียน ที่จะช่วยให้สมาชิกเพิ่มช่องทางการหารายได้ได้มากขึ้น

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง คือ กลุ่มมีผู้นำที่มีความสามารถ เข้มแข็ง เสียสละ มีการบริหารจัดการอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ เน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกยึดถือผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก และสามารถแก้ไขปัญหาได้ สมาชิกเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีความสามัคคี สมาชิกทุกคนมีวัตถุประสงค์ในการทำงานไปในทิศทางเดียวกัน และมีความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ในการปฏิบัติงานมีการวางแผนไว้ล่วงหน้า

2. แนวทางการพัฒนาการจัดการวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1) การบริหารจัดการด้านการตลาดและลูกค้า สมาชิกในกลุ่มยังขายให้พ่อค้าคนกลางหรือล้งเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากสะดวกและขาดความรู้ในการขยายตลาด

2) การปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจชุมชนสู่ความยั่งยืน สมาชิกในกลุ่มยังขาดความรู้ในการพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทุเรียน เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงตลาดในอนาคต

5. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการจัดการวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน :กรณีศึกษา อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี” สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้ เพื่อศึกษาการจัดการวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดการวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาวิจัยพบว่ารูปแบบการจัดการของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปลงใหญ่ทุเรียนตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีรูปแบบการจัดการที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิกมีการวางแผนการดำเนินงาน มีการกำหนดโครงสร้างการแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบที่ชัดเจน การบริหารจัดการด้านการผลิตและงานสนับสนุนการผลิต มีแผนการผลิตและศักยภาพการผลิตที่ดี และการบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงิน มีการจัดหาแหล่งเงินทุนในรูปของการออมทรัพย์ และการถือหุ้นของสมาชิกภายในกลุ่ม และ เงินสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ การศึกษาคั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของทักษิญา สง่าโยธิน (2560) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนรูปแบบต่าง ๆ ทั้งวิสาหกิจชุมชนในประเทศ และวิสาหกิจชุมชนต่างประเทศ พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่ค้นพบเรียงตามระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จที่พบมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ 2) ความสามัคคีในกลุ่ม การมีส่วนร่วม และความผูกพัน 3) ระบบการบริหารจัดการที่ดี 4) เงินทุน 5) การสนับสนุนจากภาครัฐ 6) ทักษะ ความสามารถในการผลิต รวมถึงนวัตกรรมการผลิตและการพัฒนา 7) การสนับสนุนจากภายนอกที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน (การสร้างเครือข่าย) 8) ผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ 9) การมีตลาดรองรับที่แน่นอน 10) การทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และความโปร่งใส 11) ระบบการสื่อสาร 12) ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพ สวยงาม ตรงความต้องการของผู้บริโภค 13) ความพร้อมของอุปกรณ์และเครื่องมือ 14) การใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น 15) การปฏิบัติทางกฎและข้อบังคับทางสิ่งแวดล้อม ส่วนแนวทางการพัฒนาการจัดการวิสาหกิจที่ควรมี ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการด้านการตลาดและลูกค้า และการปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจชุมชนสู่ความยั่งยืน เช่น การพัฒนาการแปรรูปทุเรียน โดยหน่วยงานภาครัฐเป็นหน่วยงานสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนและให้ความรู้แก่สมาชิกทั้งด้านการตลาดและการปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจชุมชนสู่ความยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับ ปวันรัตน์ ดิวงษ์ (2560) ศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนาการดำเนินของวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ จังหวัดระยอง พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน มีดังนี้ ปัญหาด้านบัญชีและการเงิน ปัญหาด้านการผลิต ปัญหาด้านการตลาด ปัญหาด้านการใช้สื่อออนไลน์ ปัญหาด้านต้นทุนการผลิต ปัญหาด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน หน่วยงานภาครัฐเป็นหน่วยงานสำคัญของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ทั้งในด้านการให้ความรู้ การพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ การสนับสนุนด้านการตลาด ด้านเงินทุน และการกำหนดระเบียบต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน

6. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ด้านการตลาด วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปลงใหญ่ทุเรียนตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ควรพัฒนาความรู้เพิ่มเติมด้านการตลาดและลูกค้าให้กับสมาชิก โดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ ที่เข้าร่วมประชุมอยู่ทุกเดือนให้ช่วยสนับสนุนการให้ความรู้
2. ด้านการพัฒนา กลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปลงใหญ่ทุเรียนตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ควรต้องมีการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างกลุ่มแปลงใหญ่ทุเรียน เพื่อให้มีการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการด้านการผลิตและการตลาดให้แก่สมาชิกมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการผลิต การผลิตทุเรียนนอกฤดู การสร้างหรือพัฒนานวัตกรรม เช่น การทำบั้ง การทำให้ทุเรียนออกดอก แมลงศัตรูพืช แนะนำให้สมาชิกได้ตระหนักถึงต้นทุนการผลิต ด้วยการจัดทำบัญชีครัวเรือน ภาครัฐให้การฝึกอบรมการจัดการด้านการตลาด การแปรรูปผลิตภัณฑ์ และความหลากหลายทางผลิตภัณฑ์ เป็นโอกาสให้ภาครัฐเข้ามาให้ความรู้ด้านต่างๆ เพื่อเพิ่มทักษะอาชีพให้แก่สมาชิกกลุ่ม
3. ควรมีการศึกษาวิจัย เรื่องการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ทุเรียน เพื่อเปรียบเทียบวิเคราะห์หาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาแปลงใหญ่ทุเรียนต่อไป
4. ภาครัฐควรเข้ามาส่งเสริมความรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทุเรียน เพื่อช่วยป้องกันปัญหาผลผลิตล้นตลาด หรือผลผลิตตกเกรดไม่ได้ขนาดตามที่ต้องการ และเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิกวิสาหกิจอีกด้วย

7. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2564). *ข้อมูลเพื่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์รายสินค้าจังหวัดสุราษฎร์ธานี (ทุเรียน) ปี 2564*. ค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://www.opsmoac.go.th/suratthani-dwl-preview-431691791003>.
- กรมส่งเสริมการเกษตร, กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2565). *รายชื่อวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน อำเภอเวียงสระ*. ค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2565, จาก. <https://smce.doae.go.th/ProductCategory/SmceCategory>.
- จินดารัตน์ ชูคง. (2563). *ปัจจัยสู่ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษากลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเล ตำบล เขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร*. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ชนพงษ์ อารณพิศาล. (2560). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี บัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม.
- ทักษญา สง่าโยธิน. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนรูปแบบต่าง ๆ ทั้งวิสาหกิจชุมชนในประเทศ และวิสาหกิจชุมชนต่างประเทศ*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และดร.อุทิศ สังข์รัตน์. (2556). *แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา*. รายงานการวิจัย, ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปวันรัตน์ ดิวังษ์. (2560). *แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่มาบตาพุดคอมเพล็กซ์ จังหวัดระยอง*. นิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

เยาวลักษณ์ แก้วยอด. (2555). การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปไม้ไผ่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ตำบลถ้ำหลวง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. รายงานการวิจัย, กลุ่มวิจัยและพัฒนาการปฏิรูปที่ดิน สำนักวิชาการและแผนงาน, สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม.

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2565). ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดสุราษฎร์ธานี (ณ วันที่31 มกราคม 2565) ค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://www.opsmoac.go.th/suratthani-dwl-files-441991791930>.